

mgr Ewa Bobin

Katedra Prawa Międzynarodowego i Europejskiego

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, UWr

Międzynarodowy Trybunał Praw Morza

Konferencje prawa morza

- ❖ **Pierwsza konferencja prawa morza** – Genewa, 24 lutego- 27 kwietnia 1958 r.
- ❖ **Druga konferencja prawa morza** – Genewa, 1960 r.
- ❖ **Trzecia konferencja prawa morza ONZ** rozpoczęła się 3 grudnia 1975 w Nowym Jorku i zakończyła 10 grudnia 1982 w Montego Bay.
 - W jej pracach wzięło udział 157 uczestników, którzy obradowali podczas jedenastu sesji.
 - W wyniku jej działań opracowano i przyjęto Konwencję o prawie morza.

Konwencja NZ o prawie morza sporządzona w Montego Bay 10 XII 1982 r.

- ❖ Zwana również Konwencją jamajską i „konstytucją mórz”.
- ❖ To umowa międzynarodowa wypracowana podczas obrad III Konferencji Prawa Morza ONZ.
- ❖ Została przyjęta w 1982 r. i zaczęła obowiązywać od 16 listopada 1994 r., po ratyfikacji przez wymaganą liczbę państw.
- ❖ Jej depozytariuszem jest Sekretarz Generalny ONZ.
- ❖ W 1998 r. została ratyfikowana przez Polskę.
- ❖ 2018 r. stronami Konwencji było 167 państw i Unia Europejska (www.itlos.org).

Załatwianie sporów na mocy Konwencji o prawie morza

- ❖ Konwencja o prawie morza z 1982 r. przyjmuje kilka sposobów rozstrzygania sporów.
- ❖ Wskazane w Konwencji z 1982 r. procedury podzielić można na:
 - Procedurę zasadniczą, pierwszoplanową (Część XV, Rozdział 1) – metody pozasądowe.
 - Procedury uzupełniające, pomocnicze (**procedury obowiązkowe**) – metoda sądowa.

Postanowienia ogólne dot. załatwiania sporów – Część XV, Rozdział 1

Artykuł 279 Konwencji - Obowiązek załatwiania sporów środkami pokojowymi

Państwa-Strony załatwiają wszelkie spory dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji środkami pokojowymi zgodnie z ustępem 3 artykułu 2 Karty Narodów Zjednoczonych i w tym celu dążą do załatwiania sporów środkami wymienionymi w artykule 33 ustęp 1 Karty.

Artykuł 280 Konwencji - Załatwianie sporów środkami pokojowymi wybranymi przez strony

Żadne postanowienie niniejszej części nie narusza prawa Państw-Stron do wyrażenia zgody, w każdym czasie, na załatwienie sporu istniejącego pomiędzy nimi, dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji jakimikolwiek wybranymi przez siebie środkami pokojowymi.

Hierarchia środków załatwiania sporów

- ❖ Każdy spór dotyczący stosowania lub interpretacji Konwencji z 1982 r., który nie zostanie uprzednio załatwiony zgodnie z postanowieniami Części XV Rozdziału 1 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza może zostać poddany pod **tzw. procedury obowiązkowe**, w których zapadają wiążące decyzje
 - Wówczas wybrany organ sądowy rozstrzyga na wniosek stronu sporu w sądzie lub trybunale, mającym jurysdykcję na podstawie konwencji z 1982 r.
 - Taki mechanizm tworzy pewnego rodzaju hierarchię środków załatwiania sporów.

Procedury obowiązkowe

- ❖ Państwom-stronom Konwencji z 1982 r. przysługuje prawo wyboru obowiązkowej procedury rozstrzygania sporów.
- ❖ Rozwiązanie oparte na ww. prawie wyboru nosi nazwę „*formuły z Montreux*”, zgodnie z którą państwa-strony Konwencji mogą wybrać procedurę rozstrzygania sporu, która staje się wtedy dla nich obligatoryjna.

Część XV, Rozdział 2 – procedury obowiązkowe

Artykuł 286 Konwencji - Stosowanie procedur na podstawie niniejszego rozdziału

Z zastrzeżeniem rozdziału 3 każdy spór dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji niezatawiony w wyniku zastosowania rozdziału 1 zostaje przekazany na wniosek którejkolwiek ze stron sporu sądowi lub trybunałowi arbitrażowemu, właściwemu zgodnie z niniejszym rozdziałem.

Artykuł 287 ust. 1 Konwencji - Wybór procedury

Przy podpisywaniu, ratyfikowaniu lub przystępowaniu do niniejszej konwencji lub w każdym późniejszym czasie państwo może w drodze pisemnej deklaracji wybrać jeden lub więcej spośród następujących sposobów zatawiania sporów, dotyczących interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji:

- (a) **Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza** utworzony zgodnie z aneksem VI;*
- (b) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości;*
- (c) trybunał arbitrażowy utworzony zgodnie z aneksem VII;*
- (d) specjalny trybunał arbitrażowy utworzony zgodnie z aneksem VIII dla jednej lub wielu kategorii sporów określonych w tym aneksie.*

-
- ❖ Państwa mogą złożyć pisemną deklarację dotyczącą wyboru procedury, wybierając jeden lub więcej z następujących środków załatwiania sporu:
- MTPM (ustanowiony w załączniku VI Konwencji z 1982 r.),
 - MTS,
 - Trybunał arbitrażowy (ustanowiony w załączniku VII Konwencji z 1982 r.),
 - Specjalny trybunał arbitrażowy (ustanowiony w załączniku VIII Konwencji z 1982 r., dla jednej lub wielu kategorii określonych w nim sporów).

International Tribunal for
the Law of the Sea

Tribunal international
du droit de la mer

English

Français

Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza

- ❖ Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza [MTPM], *International Tribunal for the Law of the Sea [ITLOS]* jest międzynarodowym, stałym organem sądowym.
- ❖ Został utworzony w 1996 r. na podstawie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. i jej Aneksu VI.
- ❖ Swoją siedzibę ma w Hamburgu w Republice Federalnej Niemiec.
- ❖ MTPM stanowi autonomiczną międzynarodową strukturę w ramach szerokiego systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.
- ❖ Ze względu na liczbę sygnatariuszy państw Konwencji o prawie morza z 1982 r. (167+1 państw-stron), podobnie jak MTS, jest sądem międzynarodowym o kompetencji globalnej oraz, z drugiej strony - sądem o jurysdykcji wyspecjalizowanej, sektorowej (prawo morza).

Podstawy prawne funkcjonowania MTPM

- ❖ Konwencja o prawie morza z 1982 r., ze szczególnym uwzględnieniem Części XV Załatwianie sporów (art. 279-299 KPM).
- ❖ Aneks/ Załącznik VI do Konwencji o prawie morza = Statut Trybunału.
- ❖ Regulamin Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza z 1997 r. (z późniejszymi zmianami – art. 16 Statutu MTPM).

Zadania (funkcje) Trybunału:

- ❖ Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza jest trybunałem powołanym dla celów Konwencji.
- ❖ Zadaniem Trybunału jest **rozstrzyganie sporów** dotyczących interpretacji bądź stosowania Konwencji o prawie morza oraz
- ❖ **Wydawanie opinii** dotyczących interpretacji Konwencji.

Jurysdykcja MTPM

- ❖ Zgodnie z art. 288 ust. 1 Konwencji o prawie morza: „Sąd [w tym MTPM] lub trybunał arbitrażowy, o którym mowa w artykule 287, jest właściwy w odniesieniu do każdego sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, przekazanego mu zgodnie z niniejszą częścią”.
- ❖ Oraz ust. 2: Sąd lub trybunał arbitrażowy, o którym mowa w artykule 287, jest również właściwy w odniesieniu do każdego sporu w zakresie interpretacji lub stosowania umowy międzynarodowej dotyczącej celów niniejszej konwencji, przekazanego mu zgodnie z tą umową.

Jurysdykcja *ratione materiae*

- ❖ Art. 1 ust. 4 oraz art. 20-23 Statutu.
- ❖ MTPM wyróżnia ograniczenie działania jedynie do spraw z zakresu prawa morza (MTS działa jako ogólnoświatowy trybunał, natomiast MTPM jest światowym trybunałem z zakresu prawa morza).
- ❖ Kompetencja Trybunału obejmuje spory wynikłe na tle wykładni lub stosowania Konwencji z 1982 r., a także wszelkie inne sprawy przewidziane w klauzulach jurysdykcyjnych szczególnych umów w zakresie prawa morza.
- ❖ Wyłączenia spod jurysdykcji – Część XV Rozdział 3 Konwencji.

Locus standi – kompetencja *ratione persone*

- ❖ Zgodnie z przepisami Konwencji z 1982 r. MTPM otwarty jest dla państw-stron konwencji.
- ❖ MTPM został ustanowiony dla całej społeczności międzynarodowej i z tego powodu państwa, nie będące stronami Konwencji o prawie morza z 1982 r. również mogą w nim występować.
- ❖ Dotyczy to także podmiotów innych niż państwa.

Organizacja Trybunału

Artykuł 2 Statutu - Skład

- 1. Trybunał składa się z zespołu liczącego 21 niezależnych członków, wybranych spośród osób cieszących się najwyższym poważaniem ze względu na swoją bezstronność i uczciwość i posiadających uznany autorytet w dziedzinie prawa morza.*
- 2. W składzie całego Trybunału powinna być zapewniona reprezentacja głównych systemów prawnych świata i oparty o zasadę słuszności podział geograficzny.*

Artykuł 3 Statutu - Członkostwo

- 1. W skład Trybunału nie może wejść dwóch obywateli tego samego państwa. Osoba, która z punktu widzenia członkostwa w Trybunale może być uważana za obywatela więcej niż jednego państwa, jest uważana za obywatela tego państwa, w którym zazwyczaj wykonuje swoje prawa cywilne i polityczne.*
- 2. Nie może być mniej niż trzech członków z każdej grupy geograficznej, określonej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych.*

Skład Trybunału

- ❖ W Trybunale zasiadają specjaliści z dziedziny prawa morza.
- ❖ W skład Trybunału wchodzi 21 niezależnych sędziów (art. 2 Statutu).
- ❖ Kadencja jednego sędziego: 9 lat, z prawem reelekcji (art. 5 Statutu).
 - ❖ Co 3 lata odnawiana jest 1/3 składu, tj. 7 sędziów.
 - ❖ Członkowie Trybunału pełnią swoje obowiązki aż do chwili obsadzenia ich stanowisk.
 - ❖ Po zastąpieniu nadal pełnią swoje funkcje w każdym niezakończonym postępowaniu, które zostało wszczęte przed ich zastąpieniem.

Wybór w oparciu o podział geograficzny i zasadę słuszności (art. 2 i 3 Statutu)

- ❖ Ze względu na uniwersalny charakter Trybunału, reprezentuje on podstawowe systemy prawne świata, a jego skład oparty jest na tzw. sprawiedliwym podziale geograficznym.
- ❖ Sędziowie muszą reprezentować różne systemy polityczno-prawne świata
- ❖ Klucz geograficzny wyboru:
 - ❖ Azja i Afryka po 5 sędziów,
 - ❖ Ameryka Łacińska i Karaiby oraz Europa Zachodnia i inni: po 4 sędziów,
 - ❖ Europa Wschodnia: 3 sędziów.
- ❖ W skład członków Trybunału może wchodzić tylko jeden obywatel danego państwa.

Wybór sędziów (art. 4 Statutu)

- ❖ Sędziowie wybierani są przez państwa-strony Konwencji z 1982 r.
- ❖ Każde państwo-strona może przedstawić kandydatury nie więcej niż 2 osób.
- ❖ Członkowie Trybunału są wybierani przez Państwa-strony w głosowaniu tajnym.
- ❖ Do Trybunału zostają wybrane te osoby spośród przedstawionych kandydatur, które otrzymają największą liczbę głosów i większość $\frac{2}{3}$ głosów Państw obecnych i głosujących.

Kompetencje Członka Trybunału (art. 2 Statutu)

- ❖ Sędziowie wybierani są spośród osób o uznanym dorobku naukowym, cieszących się najwyższym autorytetem i uczciwością, oraz posiadających uznane kompetencje w dziedzinie prawa międzynarodowego – z zakresu prawa morza.
- ❖ Spośród wszystkich międzynarodowych sądów i trybunałów o uniwersalnym charakterze, MTPM jest jedynym mającym tak liczny skład sędziowski.

Sędziowie MTPM

- ❖ Kwestia Wakatu (art. 6 i 9 Statutu).
- ❖ Zasada *incompatibilitas* (art. 7 Statutu).
- ❖ Wyłączenie sędziego (art. 8 Statutu).
- ❖ Podczas wykonywania obowiązków związanych z pracą w Trybunale korzystają z przywilejów oraz immunitetów (art. 10 Statutu).
- ❖ Członkowie Trybunału przed objęciem obowiązków składają uroczyste przyrzeczenie na posiedzeniu jawnym, iż będą oni wykonywać swoje obowiązki w sposób bezstronny i sumienny (art. 11 Statutu).

Struktura wewnętrzna Trybunału

Artykuł 12 Statutu - Prezes, Wiceprezes i Sekretarz

1. Trybunał wybiera swojego Prezesa i Wiceprezesa na trzy lata z możliwością ponownego wyboru.
2. Trybunał mianuje swojego Sekretarza i może zastosować środki w celu powołania także innych urzędników, jacy mogą się okazać niezbędni.
3. Prezes i Sekretarz rezydują w siedzibie Trybunału.

Artykuł 13 Statutu - Kworum

1. W posiedzeniach uczestniczą wszyscy obecni na miejscu członkowie Trybunału, przy czym dla utworzenia Trybunału wymagane jest kworum 11 członków wybranych do Trybunału.
2. Z zastrzeżeniem artykułu 17 niniejszego aneksu Trybunał postanawia, którzy członkowie powinni być obecni na miejscu w celu utworzenia Trybunału dla rozpoznania konkretnego sporu, mając na uwadze skuteczne funkcjonowanie izb przewidzianych w artykułach 14 i 15 niniejszego aneksu.
3. Wszelkie spory i wnioski przedłożone Trybunałowi są rozpoznawane i rozstrzygane przez Trybunał, chyba że ma zastosowanie artykuł 14 niniejszego aneksu lub strony wnoszą o rozpoznanie sprawy zgodnie z artykułem 15 niniejszego aneksu.

Izby specjalne MTPM

Artykuł 15 Statutu - Izby specjalne

- 1. Trybunał może tworzyć takie **izby**, składające się z trzech lub więcej członków wybranych do Trybunału, jakie uzna za niezbędne dla rozpoznawania poszczególnych kategorii sporów.*
- 2. Na wniosek stron Trybunał tworzy **izbę dla rozpoznania określonego sporu**, który został mu przedłożony. Skład takiej izby określa Trybunał za zgodą stron.*
- 3. W celu zapewnienia szybkiego postępowania Trybunał tworzy co roku izbę złożoną z pięciu spośród członków wybranych do Trybunału, którzy mogą rozpoznawać i rozstrzygać spory w **postępowaniu uproszczonym**. Dokonuje się wyboru dwóch dodatkowych członków w celu zapewnienia zastępstwa członków, którzy nie mogą wziąć udziału w konkretnym postępowaniu.*
- 4. Na wniosek stron spory są rozpoznawane i rozstrzygane przez izby przewidziane w niniejszym artykule.*
- 5. Orzeczenie wydane przez którąkolwiek z izb przewidzianych w niniejszym artykule oraz w artykule 14 niniejszego aneksu uważa się za wydane przez Trybunał.*

Izba Sporów Dotyczących Dna Morskiego Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza

Artykuł 14 Statutu - Izba Sporów Dotyczących Dna Morskiego

Tworzy się Izbę Sporów Dotyczących Dna Morskiego zgodnie z postanowieniami rozdziału 4 niniejszego aneksu. Posiada ona kompetencje, uprawnienia i funkcje określone w rozdziale 5 części XI.

- Część XI Konwencji o prawie morza (art. 186-191 Konwencji),
- Art. 288 ust. 3 Konwencji o prawie morza,
- Art. 14 Statutu MTPM
- Rozdział 4 Statutu MTPM (art. 35-40 Statutu).

📁 Zadanie → przygotować informacje dot. Izby Sporów dot. Dna Morskiego.

Finansowanie

Artykuł 18 Statutu - Wynagrodzenie członków

- 1. Każdy członek wybrany do Trybunału otrzymuje roczne wynagrodzenie, a ponadto specjalne wynagrodzenie za każdy dzień pełnienia swej funkcji, z tym że łączna kwota przypadająca w danym roku do wypłaty na rzecz każdego członka jako specjalne wynagrodzenie nie może przekroczyć kwoty jego rocznego wynagrodzenia.*
- 2. Prezes otrzymuje specjalne roczne wynagrodzenie.*
- 3. Wiceprezes otrzymuje specjalne wynagrodzenie za każdy dzień pełnienia funkcji Prezesa.*
- 4. Członkowie wybrani na podstawie artykułu 17 niniejszego aneksu, niebędący członkami wybranymi do Trybunału, otrzymują rekompensatę za każdy dzień pełnienia swoich funkcji.*
- (...) 6. Wysokość pensji Sekretarza jest ustalana, na wniosek Trybunału, podczas spotkań Państw-Stron.*
- (...) 8. Pensje, wynagrodzenia i rekompensaty są wolne od wszelkiego opodatkowania.*

Artykuł 19 Statutu - Koszty Trybunału

- 1. Koszty Trybunału są pokrywane przez Państwa-Strony i Organizację na takich warunkach i w taki sposób, jaki zostaje określony podczas spotkań Państw-Stron.*
- 2. Jeżeli jednostka inna niż Państwo-Strona lub Organizacja jest stroną w sprawie przedłożonej Trybunałowi, Trybunał określa kwotę, którą ta strona uiszcza na pokrycie kosztów Trybunału.*

Zasady ogólne postępowania

- ❖ Oficjalnymi językami Trybunału są język angielski i francuski.
- ❖ Postępowanie powinno odbywać się bez nieuzasadnionej zwłoki i zbędnych kosztów.
- ❖ Trybunał wydaje zarządzenia w odniesieniu do postępowania w sprawie, decyduje o sposobie i czasie, w którym każda ze stron powinna przedstawić swoje argumenty i może stosować wszelkie środki związane z przeprowadzeniem dowodów.

Wszczęcie postępowania (art. 24 Statutu)

- ❖ Postępowanie **wszczynane** jest w momencie **wniesienia sporu do Trybunału**.
 - ❖ W jakiej formie można wszcząć postępowanie przez MTPM?
- ❖ W przypadku występowania kilku stron o tym samym interesie, strony te powinny być uznawane, w celu ułatwień proceduralnych, za jedną stronę postępowania (wszelkie wątpliwości rozstrzygane decyzją Trybunału).
- ❖ O wniesieniu sporu do MTPM Sekretarz powiadamia wszystkie zainteresowane strony oraz wszystkie strony konwencji.

Artykuł 17 Statutu - Obywatelstwo członków MTPM

- 1. Członkowie Trybunału posiadający obywatelstwo którejkolwiek ze stron sporu zachowują swoje prawo do udziału w postępowaniu w charakterze członków Trybunału.*
- 2. Jeżeli podczas rozpoznawania jakiegokolwiek sporu w Trybunale zasiada członek posiadający obywatelstwo jednej ze stron, druga strona może wybrać osobę, która bierze udział w rozpoznawaniu sporu w charakterze członka Trybunału.*
- 3. Jeżeli podczas rozpoznawania jakiegokolwiek sporu w Trybunale nie zasiadają członkowie posiadający obywatelstwo stron, każda ze stron może wybrać osobę, która bierze udział w rozpoznawaniu sporu w charakterze członka Trybunału.*

Środki tymczasowe (art. 25 Statutu)

- 1. Zgodnie z artykułem 290 Trybunał i jego Izba Sporów Dotyczących Dna Morskiego ma prawo do wydawania zarządzeń w przedmiocie środków tymczasowych.*
- 2. Jeżeli Trybunał nie odbywa sesji lub nie ma dostatecznej liczby członków, aby stworzyć kworum, zarządzenie w przedmiocie środków tymczasowych zostaje wydane przez izbę postępowania uproszczonego utworzoną zgodnie z artykułem 15 ustęp 3 niniejszego aneksu. Niezależnie od artykułu 15 ustęp 4 niniejszego aneksu takie środki tymczasowe mogą być zastosowane na wniosek każdej strony sporu. Podlegają one ocenie i rewizji Trybunału.*

Część pisemna postępowania

- ❖ Strony przesyłają swoje memoriały i kontrmemoriały oraz repliki.
- ❖ Trybunał wydaje zarządzenia odnośnie sposobu i czasu, w którym każda ze stron powinna sformułować swoje argumenty, złożyć dokumenty i przedstawić dowody (art. 27 Statutu).
- ❖ Po zakończeniu części pisemnej nie mogą być przedłożone żadne dodatkowe dokumenty, chyba że strony się na to zgodzą.

Część ustna postępowania - rozprawa

- ❖ Rozprawa powinna rozpocząć się do 6 miesięcy od zakończenia fazy pisemnej.
- ❖ Odbywa się pod przewodnictwem Prezesa, a podczas jego nieobecności – Wiceprezesa.
- ❖ Trybunał może zawsze wezwać strony do przedstawienia dowodów lub wyjaśnień, jakie uzna za niezbędne do rozważenia.
- ❖ Obejmuje przesłuchania przedstawicieli stron, świadków i innych osób (np. ekspertów).
- ❖ Strony mogą wzywać świadków i ekspertów z listy przekazanej Trybunałowi.
- ❖ Co do zasady rozprawa ma charakter jawny.
- ❖ Z rozprawy sporządzany jest protokół.
- ❖ Część ustna kończy się wystąpieniem prezesa Trybunału i stwierdzeniem, że postępowanie jest zamknięte.

Niestawiennictwo w Trybunale

Artykuł 28 Statutu - Niestawiennictwo

*Jeżeli jedna ze stron nie stawia się przed Trybunałem lub nie podejmuje obrony swojej sprawy, druga strona może zwrócić się do Trybunału o dalsze prowadzenie postępowania i wydanie orzeczenia. **Nieobecność strony lub niepodjęcie przez stronę obrony nie stanowi przeszkody w postępowaniu.** Przed wydaniem orzeczenia Trybunał musi nabrać przekonania nie tylko o tym, że jest właściwy w sporze, lecz także że roszczenie jest należycie uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym.*

Interwencja

Artykuł 31 Statutu - Wniosek o interwencję

1. Jeżeli **Państwo-Strona** uważa, że orzeczenie w jakimkolwiek sporze może wywrzeć wpływ na jej interes natury prawnej, to **może ona złożyć do Trybunału wniosek o dopuszczenie interwencji**.
2. Trybunał rozstrzyga o sposobie załatwienia takiego wniosku.
3. Jeżeli dopuszczono interwencję, to orzeczenie Trybunału w sporze wiąże interweniujące Państwo-Stronę w takim zakresie, w jakim dotyczy ono kwestii, w stosunku do których Państwo-Strona zgłosiło interwencję.

Artykuł 32 Statutu - Prawo do interwencji w sprawach dotyczących interpretacji lub stosowania

1. Sekretarz niezwłocznie zawiadamia Państwa-Strony o sprawie, w której przedmiotem sporu jest interpretacja lub stosowanie niniejszej konwencji.
2. Sekretarz zawiadamia wszystkie strony danej umowy międzynarodowej o sprawie, w której, stosownie do artykułu 21 lub 22 niniejszego aneksu, przedmiotem sporu jest interpretacja lub stosowanie tej umowy.
3. Każda strona, o której mowa w ustępach 1 i 2, ma prawo do interwencji w postępowaniu; jeżeli skorzysta ona z tego prawa, to interpretacja zawarta w orzeczeniu jest dla niej równie wiążąca.

Orzeczenie co do istoty sprawy

- ❖ Trybunał podejmując decyzję końcową w sprawie powinien stosować postanowienia Konwencji z 1982 r. oraz inne, zgodne z konwencją zasady prawa międzynarodowego.
- ❖ Wszelkie decyzje w kwestiach merytorycznych w czasie narady sądu są podejmowane większością głosów członków Trybunału obecnych podczas głosowania.
- ❖ Orzeczenie wydane przez trybunał powinno zawierać:
 - ❖ Sentencję wyroku
 - ❖ Uzasadnienie
 - ❖ Nazwiska członków Trybunału, którzy uczestniczyli w podejmowaniu decyzji
- ❖ Orzeczenie powinno zostać podpisane przez Prezesa Trybunału oraz Sekretarza.
- ❖ Jeżeli orzeczenie nie wyraża w całości lub w części jednomyślnej opinii członków Trybunału, każdy członek uprawniony jest do załączenia opinii odrębnej.
- ❖ Jeżeli Trybunał nie postanowi inaczej, każda strona ponosi swoje własne koszty.

-
- ❖ Orzeczenie odczytuje się na posiedzeniu jawnym, o czym powiadamia się strony sporu.
 - ❖ Wyrok Trybunału jest ostateczny i wiążący dla stron sporu w odniesieniu do danej sprawy (charakter *inter partes*).
 - ❖ Orzeczenie powinno być wykonane przez strony.
 - ❖ W przypadku zaistnienia sporu co do znaczenia orzeczenia lub jego zakresu, Trybunał na wniosek którejkolwiek ze stron postępowania dokonuje jego wykładni.

Literatura:

1. Bierzanek R., Symonides J., *Prawo międzynarodowe publiczne*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
2. Czapliński W., Wyrozumska A., *Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe.*, wyd. C.H.Beck, Warszawa 2014.
3. Góralczyk W., Sawicki S., *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
4. Kolasa J. (red.), *Współczesne sądownictwo międzynarodowe, Tom I, Zagadnienia instytucjonalne*, wyd. Uwr, Wrocław 2009.
5. Kuźniak B. (red.), *Sądy i trybunały...*, wyd. C.H.Beck, Warszawa 2015.

Dziękuję za uwagę.
